

Socialstyrelsen

Økonomisk evaluering af MI/KAT-GO

Beregning på baggrund af
Socialstyrelsens Omkostningsmodel
og Den Socialøkonomiske
Investeringsmodel (SØM)

august 2018

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet august 2018

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

ISBN: 978-87-93676-32-9

Indhold

Sammenfatning	2
1. Baggrund	3
1.1 Den Socialøkonomiske Investeringsmodel – SØM	3
1.2 Kort om MI/KAT-GO	3
2. Økonomisk evaluering	5
2.1 Omkostninger	5
2.1.1 Input og antagelser	5
2.1.2 Resultater	6
2.1.3 Følsomhedsanalyse	7
2.2 Effekt	8
2.3 Konsekvenser og priser	9
2.3.1 Forskelle i målgruppe og effektmål	9
2.3.2 Viden om konsekvenserne af MI/KAT-GO	11
2.3.3 Valg af konsekvenser	12
2.3.4 Valg af priser	13
2.4 Resultat	13
2.4.1 Resultat i alt	13
2.4.2 Resultat fordelt på år	13
2.4.3 Resultat fordelt på aktører	14
2.4.4 Resultat fordelt på hovedområder	15
2.5 Følsomhedsanalyse	15
3. Sammenligning af indsatser	18
3.1 Standard stofmisbrugsbehandling	18
3.1.1 Omkostninger	18
3.1.2 Effekt	18
3.1.3 Konsekvenser og priser	19
3.2 Sammenligning af MI/KAT-GO og standard stofmisbrugsbehandling	19
4. Referencer	21
Bilag 1: Medregnede konsekvenser	22

Sammenfatning

Resultat

Den økonomiske evaluering af metoden MI/KAT-GO viser, at de samlede nettogevinster forbundet med det specificerede scenarie for drift af MI/KAT-GO i 3 år beløber sig til ca. kr. 9 mio., mens nettogevinsten pr. gennemført deltagerforløb beløber sig til ca. kr. 62.300. Den største andel af de økonomiske konsekvenser forbundet med indsatsen tilfalder staten. Dog er der også en nettogevinst for kommunen, selvom denne afholder omkostningerne forbundet med indsatsen. Den største gevinst kommer fra reduceret kriminalitet, men også øget beskæftigelse har en positiv betydning for de samlede økonomiske konsekvenser.

Følsomhedsanalyser på udvalgte parametre vedrørende omkostninger, effekt (succesraten) og konsekvenser viser, at nettogevinsten pr. deltager varierer indenfor et spænd på mellem ca. kr. 60.800 og ca. kr. 69.300.

De samlede nettogevinster forbundet med standard stofmisbrugsbehandling udgør ca. kr. 47.200 pr. deltager, hvilket er kr. 15.100 mindre pr. deltager end nettogevinsten forbundet med MI/KAT-GO.

Om MI/KAT-GO

Metoden MI/KAT-GO består af Motiverende Interview (MI) og Kognitiv adfærdsterapi (KAT) i kombination med en række strukturelle elementer, herunder påmindelser, samarbejdskontrakt, statusbreve, gavekort og opfølgingsbehandling. Målgruppen for indsatsen er unge i alderen 15-25 år med et behandlingskrævende forbrug af stoffer, som er i målgruppen for ambulantly stofmisbrugsbehandling efter § 101 i lov om social service.

Forskningen påviser bemærkelsesværdigt god effekt af MI/KAT-GO (Pedersen, 2017). Metoden formår at fastholde en høj andel af unge i behandlingen i den periode, de har et behandlingsbehov, og væsentlig højere andele af de unge opnår stoffrihed og fastholder stoffrihed i op til 9 måneder efter påbegyndt behandling, end det almindeligvis gør sig gældende.

Om den økonomiske evaluering

Scenariet for beregningen baserer sig på, at en kommune allerede har implementeret MI/KAT-GO og har derfor kun omkostninger forbundet med drift af indsatsen. Indsatsen antages at være i drift i 3 år, og i hvert år antages 50 deltagere at modtage indsatsen.

Omkostningerne forbundet med MI/KAT-GO udgør løn til behandlerne og omkostninger forbundet med gavekort.

Succesraten vedrørende effekten af MI/KAT-GO baserer sig på viden fra afprøvningen af MI/KAT-GO under metodeprogrammet på stofmisbrugsområdet.

De økonomiske konsekvenser forbundet med MI/KAT-GO beregnes på baggrund af konsekvenser og gennemsnitspriser, der fremgår af SØM's vidensdatabase for målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)'. Konsekvenser og priser er dermed ikke specifik for den evaluerede lokale indsats. I SØM er effektmålet for målgruppen "andelen der gennemfører stofmisbrugsbehandling". I MI/KAT-GO anvendes andelen, der opnår stoffrihed, som effektmål. Derfor må de beregnede økonomiske konsekvenser vurderes at undervurdere de økonomiske konsekvenser forbundet med MI/KAT-GO i praksis.

1. Baggrund

Rapporten indeholder en økonomisk evaluering af metoden MI/KAT-GO, som er en effektiv metode til stofmisbrugsbehandling til unge. Beregningen er foretaget af Socialstyrelsen i den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) og skal bidrage med konkret viden om metodens omkostninger og forventede økonomiske konsekvenser samt illustrere, hvordan SØM kan bruges til økonomisk evaluering af sociale indsatser, herunder overvejelser og begrænsninger ved brug af modellen.

1.1 Den Socialøkonomiske Investeringsmodel – SØM

Den Socialøkonomiske Investeringsmodel, SØM, kan bruges af alle, der ønsker mere viden om, hvordan en social indsats påvirker den offentlige økonomi i en kortere eller længere periode.

SØM består af en beregningsramme og en vidensdatabase med omfattende viden om effekter, konsekvenser og priser for udvalgte målgrupper, som brugeren kan anvende i sin beregning.

SØM forudsætter altså en række input fra brugeren, som danner grundlaget for beregningen af nettogevinsten for det offentlige ved en social indsats, se figur 1.1. Hvor præcist estimatet bliver, afhænger af kvaliteten af disse input.

Figur 1.1: Beregningsprincippet i SØM

SØM er således målrettet økonomiske analyser af konkrete sociale indsatser.

På Socialstyrelsens hjemmeside kan man læse mere om SØM og altid hente den senest opdaterede version af modellen.

1.2 Kort om MI/KAT-GO

Som en del af udspillet 'Bedre kvalitet i Stofmisbrugsindsatsen' (Stofmisbrugspakken) gennemføres indtil udgangen af 2018 en metodeafprøvning ("Metodeprogrammet") i samarbejde med ni kommuner og Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet.

Målgruppen for indsatsen er unge mellem 15-25 år med et behandlingskrævende forbrug af stoffer, som er i målgruppen for ambulans stofmisbrugsbehandling efter § 101 i lov om social service.

Den tilknyttede forskning (et randomiseret kontrolleret forsøg) omfatter fire kombinationer af behandlingsmetoder, som sammenlignes med standardbehandling. Forskningen påviser bemærkelsesværdigt god effekt af metoden MI/KAT-GO (Pedersen, 2017). Metoden formår at fastholde en høj andel af unge i behandlingen i den periode, de har et behandlingsbehov, og væsentlig højere andele af de unge opnår stoffrihed og fastholder stoffrihed efter endt behandling, end det almindeligvis gør sig gældende.

Metoden MI/KAT-GO består af Motiverende Interview (MI) og Kognitiv adfærdsterapi (KAT) i kombination med en række strukturelle elementer, herunder påmindelser, samarbejdskontrakt, statusbreve, gavekort og opfølgingsbehandling.

Primærbehandlingen består af 12 samtaler, der afholdes på ugentlig basis. Den unge tilbydes et gavekort ved hver anden samtale (værdi 200 kr.), dvs. højst 6 gavekort i primærforløbet. Opfølgingsbehandlingen består af 2 gange tre måneders opfølgende samtaler, der gradvist aftager. Der gives gavekort ved hvert fremmøde i opfølgingsbehandlingen, svarende til højst 4 gavekort. I alt er der mulighed for at modtage 10 gavekort i et behandlingsforløb med MI/KAT-GO.

2. Økonomisk evaluering

Den samlede økonomiske evaluering af MI/KAT-GO er beregnet i SØM. Først beskrives omkostningerne forbundet med indsatsen, dernæst effekten af indsatsen og til sidst de afledte økonomiske konsekvenser forbundet med indsatsen. Afslutningsvis beskrives resultatet af SØM-beregningen for MI/KAT-GO.

2.1 Omkostninger

Nedenfor beskrives de input og antagelser, der ligger til grund for resultaterne af omkostningsvurderingen af MI/KAT-GO.

2.1.1 Input og antagelser

Omkostningerne forbundet med MI/KAT-GO er opgjort på baggrund af et scenarie, hvor indsatsen allerede er indført i en kommune, så der kun er omkostninger forbundet med drift af indsatsen. Omkostninger forbundet med opstart af indsatsen såvel som omkostninger til uddannelse af behandlere mv. er således ikke inkluderet i denne omkostningsvurdering.

Det antages, at indsatsen driftes i 3 år.

I Metodeprogrammet var den gennemsnitlige indskrivningstid på 6,77 måneder for de unge i behandling med MI/KAT-GO (Pedersen, 2017).

I det randomiserede kontrollerede forsøg under Metodeprogrammet, deltog 460 unge, fordelt på ni kommuner. Gennemsnitligt svarer det til ca. 50 unge pr. kommune, og derfor bygger SØM-beregningen på, at 50 borgere modtager behandling med MI/KAT-GO pr. år.

Omkostningerne forbundet med drift af MI/KAT-GO udgør lønomkostninger til behandlere samt gavekort til deltagerne.

I Metodeprogrammet modtog de unge, der var i behandling med MI/KAT-GO, gennemsnitligt 11 samtaler (Pedersen, 2017). Hver samtale antages at vare én time med en forberedelsestid på en halv time pr. samtale. Samtalerne gennemføres af én behandler. Løn er beregnet ud fra, at behandlerne er ansat som pædagog på det forebyggende og dagbehandlende område, med en gennemsnitligt effektiv timesats på kr. 330. Lønomkostningerne pålægges en overhead på 20 pct. (Socialstyrelsen, 2018). I afsnit 2.1.3 udarbejdes en følsomhedsberegning for at vise betydningen af en ændring i behandlerens lønniveau på de samlede omkostninger.

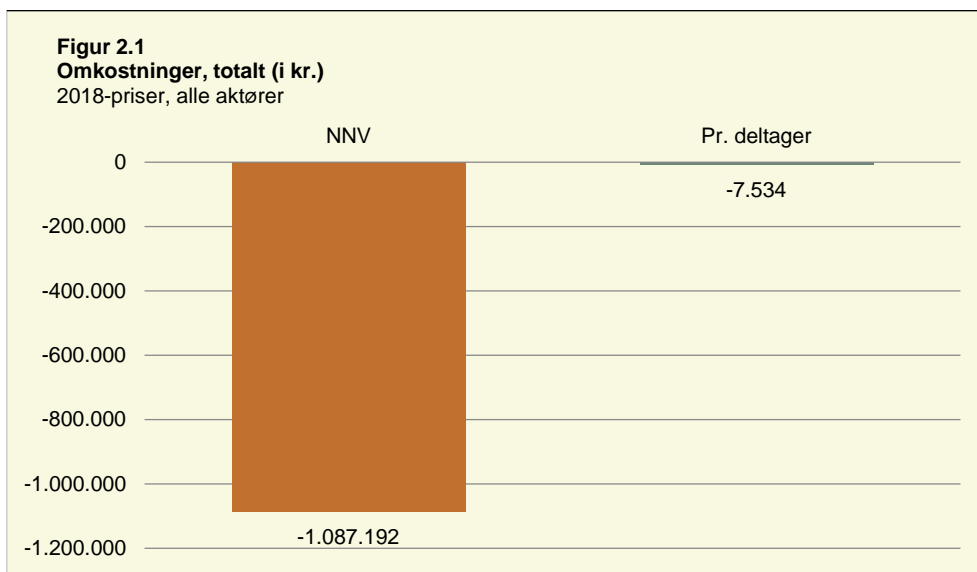
I Metodeprogrammet blev der i gennemsnit uddelt 4,3 gavekort til hver ung i den primære og opfølgende behandlingen (Pedersen, 2017). For ikke at undervurdere omkostningerne til gavekort anvendes 5 gavekort pr. deltager á kr. 200 pr. stk. i beregningen.

Uddannelse af behandlere er ikke inkluderet i denne omkostningsvurdering, da der kun medregnes driftsomkostninger. Hvis uddannelse af behandlere medregnes, vurderes det, at der til behandling af 50 borgere pr. år i en kommune vil skulle uddannes 4 behandlere til MI/KAT-GO-metoden. Omkostningerne til uddannelse af fire medarbejdere, herunder uddannelsesforløb, transport til og fra uddannelsen, løn og hotelophold under uddannelse, supervision og metodeseminar samt en uddannelsesdag for ledelsen i kommunen, der implementerer indsatsen, estimeres til at udgøre ca. kr. 230.000. Alle omkostningerne til uddannelse vil falde i det første år, MI/KAT-GO driftes.

Resultaterne af omkostningsvurderingen af MI/KAT-GO, som præsenteres i afsnittene herefter, tager alle udgangspunkt i de input og antagelser, som netop er beskrevet. Ændres input eller antagelser, vil det påvirke resultaterne.

2.1.2 Resultater

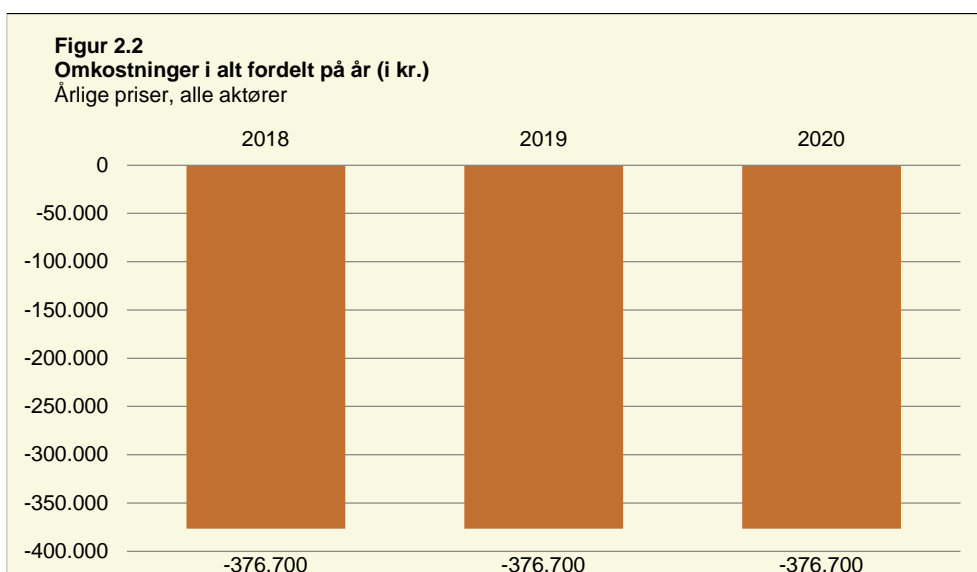
Figur 2.1 illustrerer de samlede omkostninger ved drift af MI/KAT-GO, samt omkostninger fordelt pr. deltager i behandling. Det ses, at de samlede omkostninger til drift af MI/KAT-GO beløber sig til ca. kr. 1,1 mio., mens omkostningerne pr. deltager beløber sig til ca. kr. 7.500.

Anm.: NNV (nettonutidsværdi)

Kilde: Udregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

Figur 2.2 illustrerer omkostningerne pr. år, ved drift af MI/KAT-GO. Omkostningerne beløber sig til ca. kr. 377.000. pr. år.

Kilde: Udregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

2.1.3 Følsomhedsanalyse

Der er ofte usikkerhed forbundet med vurdering af en social indsats' omkostninger. For at belyse usikkerheden forbundet med beregninger af MI/KAT-GO er der nedenfor udarbejdet følsomhedsanalyser, hvor der 1) medregnes omkostninger forbundet med uddannelse af behandlere 2) ændres i behandlernes lønniveau og 3) varieres i forberedelsestiden pr. samtale.

Medregning af uddannelse

Udover omkostningerne forbundet med driften af indsatsen, medregnes i følsomhedsanalysen nedenfor, omkostninger til uddannelse af 4 behandlere, herunder omkostninger til uddannelsesforløb, transport til og fra uddannelsen, løn og hotelophold under uddannelse, supervision og metodeseminar samt en uddannelsesdag for ledelsen i kommunen, der etablerer MI/KAT-GO.

Resultatet af omkostningsvurderingen ved medregning af uddannelse fremgår af tabel 2.1. Det ses, at omkostningerne pr. deltager stiger fra ca. kr. 7.500 pr. deltager til ca. kr. 9.100 pr. deltager ved medregning af uddannelse. Dette svarer til, at omkostningerne stiger med ca. 21 pct. i forhold til basissituationen, hvor medarbejderne allerede er uddannede.

Tabel 2.1				
Følsomhedsanalyse ved medregning af uddannelse				
2018-priser, alle aktører, i kr.				
	Omkostninger i alt (i NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	Uden uddannelse	Med uddannelse	Uden uddannelse	Med uddannelse
Omkostninger, totalt	1.087.192	1.317.192	7.534	9.128

Anm.: NNV (nettonutidsværdi)

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

Behandlernes lønniveau

Behandlernes løn udgør en væsentlig andel af de samlede omkostninger forbundet med MI/KAT-GO. Idet behandlerne kan have forskellig uddannelsesmæssig baggrund er det således væsentligt at se på betydningen af et andet lønniveau for behandlerne på de samlede omkostninger ved indsatsen. I følsomhedsberegningen ses på betydningen af et lønniveau for behandlerne svarende til lønniveauet for socialrådgivere på de samlede omkostninger ved indsatsen, med en gennemsnitligt effektiv timesats på kr. 316.

Resultatet af omkostningsvurderingen, ved ændring i behandlernes lønniveau, fremgår af tabel 2.2. Det ses, at omkostningerne pr. deltager udgør ca. kr. 7.300 ved et lønniveau for behandlerne svarende til det gennemsnitlige lønniveau for socialrådgivere. I basissituationen udgør omkostningerne pr. deltager ca. kr. 7.500. Dette svarer til en reduktion på ca. 4 pct. ift. basissituationen.

Tabel 2.1
Følsomhedsanalyse ved ændring i behandlerens lønniveau
 2018-priser, alle aktører, i kr.

	Omkostninger i alt (i NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	<i>Pædagog</i>	Socialrådgiver	<i>Pædagog</i>	Socialrådgiver
Omkostninger, totalt	1.087.192	1.047.191	7.534	7.257

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

Ændring i forberedelsestid pr. samtale

Der kan være variation i, hvor lang tid behandlerne anvender på forberedelse til hver samtale, og der er derfor foretaget en følsomhedsberegning af de samlede omkostninger ved ændring i forberedelsestiden til 15 minutter, hvor den ellers i basissituationen er fastsat til ½ time.

Resultatet af omkostningsvurderingen, ved variation i forberedelsestiden pr. samtale, fremgår af tabel 2.2. Det ses, at omkostningerne pr. deltager udgør ca. kr. 6.400 ved en forberedelsestid på 15 minutter pr. samtale. I basissituationen udgør omkostningerne pr. deltager ca. kr. 7.500. Dette svarer til en reduktion på ca. 14 pct. ift. basissituationen.

Tabel 2.2
Følsomhedsanalyse ved ændring i forberedelsestid pr. samtale
 2018-priser, alle aktører, i kr.

	Omkostninger i alt (NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	¼ time	½ time	¼ time	½ time
Omkostninger, totalt	930.044	1.087.192	6.445	7.534

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

2.2 Effekt

Effekten af en social indsats udgør den direkte effekt for de deltagende borgere.

For hver målgruppe i SØM's vidensdatabase findes et fastsat effektmål - også kaldet SØM effektmålet. I SØM-beregningen skal brugeren angive indsatsens succesrate svarende til den andel, der forventes at opnå SØM effektmålet.

Målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)' er den målgruppe i SØM's vidensdatabase, der kommer tættest på målgruppen for MI/KAT-GO i metodeprogrammet. For målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)' er SØM effektmålet, at deltageren har afsluttet et behandlingsforløb med "færdigbehandlet" som afslutningsårsag i Stofmisbrugsdatabasen (VIVE og Incentive, 2018).

Effektmålet for MI/KAT-GO er, at deltageren opnår stoffrihed efter endt behandling. Hermed forstås, at borgeren ikke er bruger af stoffer ved indskrivningens afslutning (Pedersen, 2017).

Idet SØM effektmålet måler på, hvorvidt en deltager er færdigbehandlet ved behandlingens afslutning, og effektmålet for MI/KAT-GO måler på, hvorvidt en deltager har opnået stoffrihed ved behandlingen, er der ikke fuld overensstemmelse mellem de to effektmål. Forskellen i effektmålene og hvilken betydning det har for beregningens resultater, er beskrevet i afsnit 2.3.1.

Resultater fra Metodeprogrammet viser, at 50 pct. af de unge, der behandles med MI/KAT-GO opnår indsatsens effektmål, dvs. at 50 pct. er stoffri, ni måneder efter indskrivning. Det svarer til en succesrate på 50 pct. (Pedersen, 2017).

Effektmålet for MI/KAT-GO anvendes i denne beregning i forholdet 1:1 med SØM effektmålet for målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)'. Dvs. at det antages, at 50 pct. af målgruppen opnår SØM effektmålet at have afsluttet et behandlingsforløb med "færdigbehandlet" som afslutningsårsag i Stofmisbrugsdatabasen.

2.3 Konsekvenser og priser

Nedenfor beskrives konsekvenser og tilhørende priser, der anvendes i SØM-beregningen. Desuden beskrives forskelle i målgruppen og effektmål for MI/KAT-GO og SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)', idet SØM's konsekvensestimater for denne målgruppe anvendes til beregning af indsatsens forventede økonomiske konsekvenser.

2.3.1 Forskelle i målgruppe og effektmål

Konsekvenserne i SØM's vidensdatabase baserer sig på registerafgrænsede målgrupper og opdeling af målgruppen i en gruppe, der opnår succes, og en gruppe, der ikke opnår succes, på baggrund af et SØM effektmål, der er en indikator for succes som kan opgøres i registerdata.

For at SØM's konsekvensestimater kan anvendes til at estimere de samlede økonomiske konsekvenser, er det vigtigt, at der er overensstemmelse mellem målgruppe og effektmål for den specifikke indsats og SØM's målgruppe og effektmål. Eventuelle forskelle i målgruppe og effektmål kan have betydning for, om man kan bruge SØM's konsekvensestimater i den konkrete beregning, og for kvaliteten af de estimerede økonomiske konsekvenser, der følger af indsatsen.

Ligner målgruppen for MI/KAT-GO i metodeprogrammet SØM's målgruppe?

Målgruppen for MI/KAT-GO i Metodeprogrammet, er unge i alderen 15 til 25 år med et behandlingskrævende forbrug af cannabis, centralstimulerende stoffer og/eller hallucinogener. Unge med et overforbrug af opioider, har ikke været i målgruppen for MI/KAT-GO (Pedersen, 2017). Karakteristika for målgruppen, der har modtaget MI/KAT-GO i Metodeprogrammet, fremgår af tabel 2.3.

SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)' omfatter unge i alderen 18-25 år, der i forbindelse med den sociale stofmisbrugsbehandling ikke har modtaget substitutionsbehandling (VIVE og Incentive, 2018). Centrale karakteristika for den registerafgrænsede målgruppe i SØM fremgår af tabel 2.3.

Tabel 2.3

Karakteristika for deltagerene i MI/KAT-GO i Metodeprogrammet og SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)'

	Indsatsens målgruppe (n = 121)	SØM's målgruppe (n = 19.176 ¹)
Andel mænd	75 pct.	73 pct.
Gennemsnitsalder, år	21 år (15-25 år)	21 år (18-25 år)
Andel langvarige kontanthjælpsmodtagere	30 pct.	-
Andel med psykiatrisk diagnose	23 pct.	-
Andel, der har begået kriminalitet den sidste måned	20 pct.	-
Gennemsnitlige antal dag med et forbrug af hash den sidste måned	21 dage	-
Andel, der har haft et forbrug af andre stoffer end hash den sidste måned	31 pct.	-
Gennemsnitlig general stofbelastning ²	14,5	-
Andel med venner der bruger stoffer	88 pct.	-
Andel lønmodtagere	-	27 pct.
Andel med grundskole som højst fuldførte uddannelse	-	92 pct.
Målgruppeafgrænsning	Deltagere i MI/KAT-GO i metodeprogrammet på stofmisbrugsområdet	Stofmisbrugere i anden behandling end substitutionsbehandling i alderen 18-25 år

Kilde: Pedersen et al. (2017) og SØM (2018)

Tabellen viser, at de to målgrupper ligner hinanden på både køns- og aldersfordeling – dog er målgruppen for MI/KAT-GO 15-25 år, mens SØM's målgruppe er afgrænset til alderen 18-25 år. Konsekvenserne er derfor ikke nødvendigvis retvisende for målgruppen under 18 år, der dog også kun udgør en mindre andel af målgruppen for MI/KAT-GO (Pedersen, 2017).

¹ Antallet af personer er talt med én gang pr. år personen optræder. Dermed er tallet ikke et udtryk for det samlede antal personer, der findes i målgruppen.

² Den generelle stofbelastning er beregnet med den samme metode, som anvendes i ASI (Addiction Severity Index). Den maksimale belastning kan således være 100 (hvis alle stoffer er brugt hver dag de sidste 30 dage), mens den mindste belastning vil være 0, hvis der ikke er brugt nogen stoffer den seneste måned (Pedersen et al., 2017).

De øvrige karakteristika angivet ovenfor er ikke direkte sammenlignelige.

Da målgrupperne i SØM og for indsatsen ligner hinanden på køns- og aldersfordeling – og vi ikke kan sammenligne dem på de øvrige karakteristika – er der ikke grundlag for at justere i konsekvensestimaterne på den baggrund.

Ligner effektmålet bag MI/KAT-GO i metodeprogrammet effektmålet for SØM's estimer?

Som beskrevet i afsnit 2.2 er effektmålet for deltagerne i MI/KAT-GO i Metodeprogrammet, beskrevet i forhold til at opnå stoffrihed (Pedersen, 2017). Hermed forstås, at deltagerne efter endt behandling ikke længere er brugere af stoffer.

Effektmålet for SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)' er, at borgeren har afsluttet sin misbrugsbehandling med "færdigbehandlet" som afslutningsårsag i Stofmisbrugsdatabasen (VIVE og Incentive, 2018).

Tabel 2.4

Effektmål for målgruppen for MI/KAT-GO og SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)'

Effektmål for MI/KAT-GO

Borgeren har opnået stoffrihed

Effektmål for SØM's estimer

Borgeren har afsluttet et behandlingsforløb med "færdigbehandlet" som afslutningsårsag

Kilde: Pedersen et al. (2017) og SØM (2018)

Der er forskelle i effektmålet mellem de to grupper: I MI/KAT-GO måles på effekten af indsatsen, altså hvorvidt deltagerne er stoffri efter endt behandling, hvorimod der for SØM's målgruppe måles på aktivitet, altså hvor mange, der afslutter deres stofmisbrugsbehandling.

I SØM's målgruppe er kravet til et succesfuldt forløb således ikke, at der er opnået et ophør af stofmisbrug. En borger kan have opnået reduktion, stabilisering eller tilbagefald i deres stofmisbrug og samtidigt være blevet færdigbehandlet.

Dette taler for, at SØM's estimer formentlig undervurderer de økonomiske konsekvenser, i forhold til hvis konsekvenserne var målt med effektmålet for MI/KAT-GO.

De økonomiske konsekvenser vil formentlig være større, hvis der måles på effektmålet for MI/KAT-GO i stedet for om borgeren er færdigbehandlet, da en borger, der opnår stoffrihed, må forventes at have et mindre forbrug af offentlige ydelser.

Der er ikke ændret i konsekvensestimaterne på baggrund af denne forskel i effektmålene for MI/KAT-GO og SØM's målgruppe, da vi ikke har viden om, hvor stor indflydelse denne forskel har på de økonomiske konsekvenser og det samlede resultat.

2.3.2 Viden om konsekvenserne af MI/KAT-GO

Afprøvningen af MI/KAT-GO i Metodeprogrammet, viser effekten af indsatsen på en række afledte konsekvenser (Pedersen, 2017), hvor nogle er direkte sammenlignelige med konsekvensestimaterne i SØM's vidensdatabase.

Der sker en stigning i **forbruget af alkohol** under indskrivning i et forløb med MI/KAT-GO, sammenlignet med forbruget ved indskrivning. Stigningen er dog ikke signifikant. Hypotesen er, at de unge udskifter rusmidlet med alkohol (Pedersen, 2017).

Der ses en signifikant øget **trivsel**, når der måles på såkaldt FIT-trivsel. Derudover reduceres graden af **opmærksomheds- og hyperaktivets-problemer** målt på baggrund af ASRS-scoren signifikant (Adult ADHD Self Report Scale version 1) (Pedersen, 2017).

Der ses også en signifikant reduktion i andelen af unge, der er involveret i **kriminelle aktiviteter** (Pedersen, 2017).

Der sker en stigning i **uddannelsesaktivitet**. Før indskrivning i behandling med MI/KAT-GO var 51,2 pct. af de unge under uddannelse. Ni måneder efter indskrivning er tallet steget til 65,5 pct. (Pedersen, 2017).

Andelen af unge, der modtager **kontanthjælp**, falder fra 32 pct. til 28,7 pct., ved behandling med MI/KAT-GO. Faldet er dog ikke signifikant (Pedersen, 2017).

Endelig findes der ingen signifikante ændringer i antallet af **nære venner**, støtten fra nære venner eller konflikter med nære venner, og der er heller ikke signifikante ændringer i forholdet til **forældre**, for de unge der modtager behandling med MI/KAT-GO (Pedersen, 2017).

2.3.3 Valg af konsekvenser

I beregning af de økonomiske konsekvenser for MI/KAT-GO indgår samtlige konsekvenser for SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)':

- Indkomstoverførsler
- Beskæftigelsesindsats
- Skat af indkomst
- Sundhedsydelse
- Politi, retsvæsen og kriminalforsorg
- Uddannelse
- Sociale serviceydelser

Se bilag 1 for en fuld oversigt over de medregnede konsekvenser. For nogle konsekvenser mangler estimater for enkelte eller alle år, hvilket skyldes mangel på data. Dette gør sig primært gældende for de sociale serviceydelser.

Der foretages ikke fravalg af konsekvenserne eller tilretning af konsekvensestimater for SØM's målgruppe 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)', idet viden om målgruppen og effektmålet for MI/KAT-GO ikke peger i en entydig retning ift. om, hvorvidt der er en over- eller underestimering af konsekvensestimaterne i SØM.

Der medregnes økonomiske konsekvenser for en periode på i alt 6 år (2018-2023).

Forskelle i effektmålet for afprøvningen af MI/KAT-GO og SØM-effektmålet, som de økonomiske konsekvenser er beregnet ud fra, tyder på et konservativt estimat for, hvad konsekvenserne af indsatsen udgør, dvs. at de økonomiske konsekvenser i denne beregning er undervurderede ift. de reelle økonomiske konsekvenser ved MI/KAT-GO.

2.3.4 Valg af priser

I beregningen af de økonomiske konsekvenser anvendes SØM's gennemsnitspriser for målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)', da der ikke foreligger specifik viden om prisen for konsekvenserne for gruppen, der modtager MI/KAT-GO.

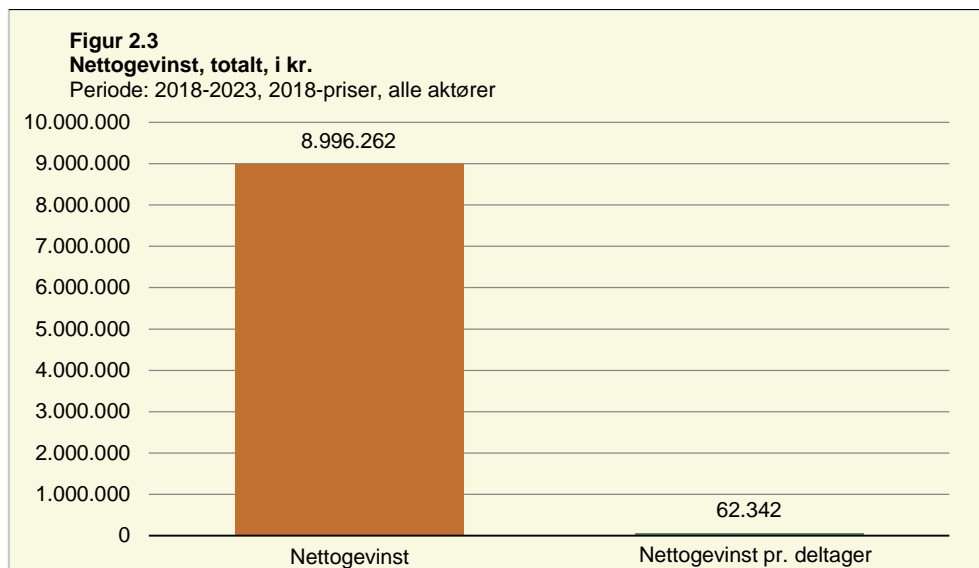
2.4 Resultat

Nedenfor præsenteres den samlede forventede nettogevinst af indsatsen i alt, samt fordelt over år, aktører og hovedområde for konsekvenserne.

2.4.1 Resultat i alt

Den samlede nettogevinst forbundet med MI/KAT-GO, ved drift i tre år, fremgår af figur 2.3.

Det ses, at den samlede nettogevinst udgør ca. 9 mio. kr., mens den samlede nettogevinst pr. deltager udgør ca. kr. 62.300.

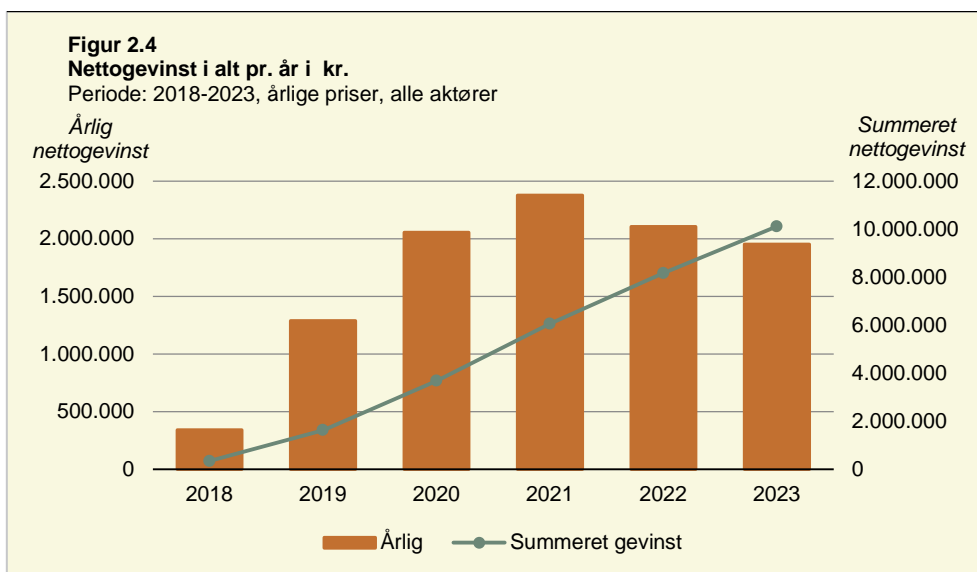
Kilde: Udregnet vha. SØM

2.4.2 Resultat fordelt på år

Den samlede nettogevinst af MI/KAT-GO fordelt på år fremgår af figur 2.4.

Det ses, at nettogevinsten pr. år stiger fra ca. kr. 340.000 i 2018 til ca. 2,4 mio. kr. i 2021. Udviklingen skyldes, at der i 2018 kun medregnes økonomiske konsekvenser for de 50 personer, der afslutter indsatsen i 2018, mens der i 2021 beregnes konsekvenser for alle personer, der har gennemført indsatsen. Desuden er der for det specificerede scenarie af MI/KAT-GO kun omkostninger forbundet med indsatsen i 2018 til 2020.

Fra 2021 til 2023 falder nettogevinsten fra ca. 2,4 mio. kr. til ca. kr. 2 mio. kr. Udviklingen skyldes bl.a., at der kalkuleres med, at indsatsen afsluttes i 2020, og derfor bliver de økonomiske konsekvenser mindre i årene derefter.

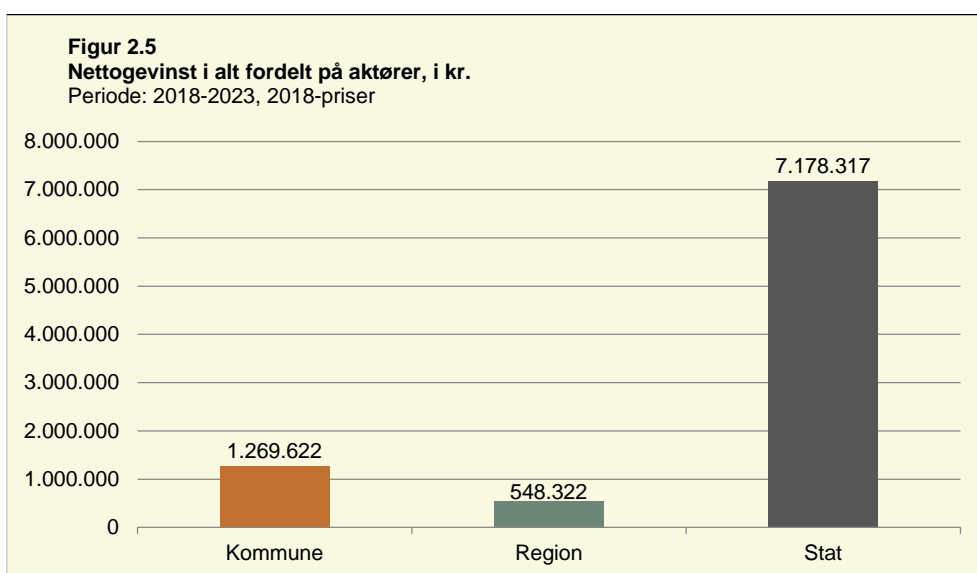
Kilde: Udregnet vha. SØM

2.4.3 Resultat fordelt på aktører

Den samlede nettogeavnst af MI/KAT-GO, ved drift i tre år, fordelt på aktører, fremgår af figur 2.5.

Det ses, at den største andel af nettogeavnsten, ca. 7,2 mio. kr., tilfalder staten. Ca. kr. 1,3 mio. tilfalder kommunen, mens ca. kr. 548.000 tilfalder regionen.

Selv om kommunen står for de samlede omkostninger forbundet med indsatsen opvejer de økonomiske konsekvenser, der tilfalder kommunen, altså denne investering.

Kilde: Udregnet vha. SØM

2.4.4 Resultat fordelt på hovedområder

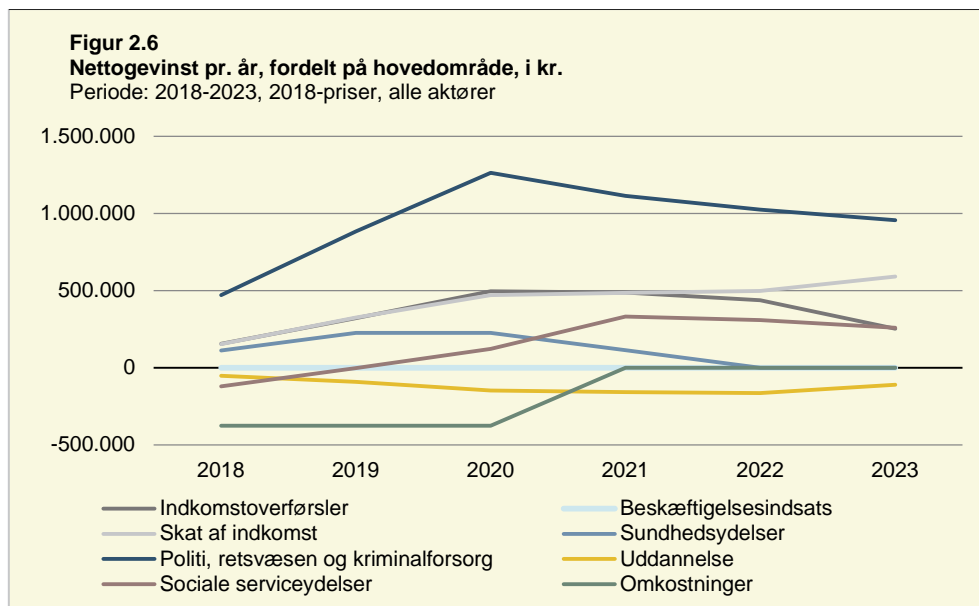
Den samlede nettogevinst af MI/KAT-GO fordelt på hovedområde og år fremgår af figur 2.6.

Det ses, at den største nettogevinst skyldes reduceret kriminalitet og dermed mindre forbrug af politi, retsvæsen og kriminalforsorg for deltagerne, der opnår indsatsens effektmål.

En del af deltagerne kommer også i beskæftigelse. Dette reducerer forbruget af indkomstoverførsler og medfører øgede skatteindtægter for det offentlige, hvilket har en positiv indvirkning på den samlede nettogevinst. Effektevalueringen af MI/KAT-GO finder derimod ingen signifikant effekt på kontanthjælp, jf. afsnit 2.3.2. Dette peger på, at SØM's estimer på dette område kan være overvurderede, idet der for den del af målgruppen i SØM, der opnår succes, ses en reduktion i forbruget af kontanthjælp. Ændringen i forbruget af kontanthjælp for gruppen, der modtager MI/KAT-GO, er dog kun målt over en 9 måneders periode.

Desuden ses et reduceret forbrug af social- og sundhedsydelse, hvilket også påvirker den samlede nettogevinst positivt.

I overensstemmelse med effektevalueringen ses et øget forbrug af uddannelses tilbud, som er forbundet med øgede udgifter for det offentlige. Et øget uddannelsesniveau er dog generelt forbundet med en fremtidig højere beskæftigelsesgrad, hvilket medfører reduceret forbrug af indkomstoverførsler og øgede skatteindtægter på længere sigt.

Kilde: Udregnet vha. SØM

2.5 Følsomhedsanalyse

Der er flere usikkerheder forbundet med beregning af den forventede økonomiske nettogevinst ved sociale indsatser. Der er derfor udarbejdet følsomhedsberegninger for at illustrere usikkerhederne ved den forventede økonomiske nettogevinst, som følge af MI/KAT-GO.

Nedenfor præsenteres følsomhedsberegninger for den samlede forventede nettogevinst af MI/KAT-GO ved ændring i omkostningerne, succesraten og de økonomiske konsekvenser på indkomstoverførsler.

Ændring i omkostninger

Som beskrevet i afsnit 2.1.3 er der usikkerhed forbundet med omkostningerne ved MI/KAT-GO, idet uddannelse af terapeuter ikke er medregnet i omkostningerne i basissituationen, da behandlerne kan have forskellige lønniveau og da der kan være variation i behandlernes forberedelsestid pr. samtale. Der er således foretaget følsomhedsberegning af nettogevinsten forbundet med MI/KAT-GO ved en forøgelse af omkostninger med 21 pct.

Nettogevinsten af SØM-beregningen ved øgede omkostninger fremgår af tabel 2.5. Det ses at nettogevinsten pr. deltager udgør ca. kr. 60.800 pr. ved en 21 pct. stigning i omkostningerne. I basissituationen udgør nettogevinsten pr. deltager ca. kr. 62.300. Dette svarer til ca. -3 pct. i forhold til basissituationen.

	Omkostninger i alt (NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	<i>Omkostninger i basissituation</i>	<i>Omkostninger i basissituation + 21 pct.</i>	<i>Omkostninger i basissituation</i>	<i>Omkostninger i basissituation + 21 pct.</i>
Omkostninger, totalt	8.996.262	8.767.951	62.342	60.760

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

Ændring i succesrate

Som beskrevet i afsnit 2.3.1 er der forskel i effektmålet for indsatsen og effektmålet, der anvendes i SØM. Forskellen indikerer, at de økonomiske konsekvenser i SØM er undervurderede. Der er således foretaget følsomhedsberegning af nettogevinsten forbundet med MI/KAT-GO ved en succesrate på 55 pct.

Nettogevinsten af SØM-beregningen ved en ændret succesrate fremgår af tabel 2.6. Det ses at nettogevinsten pr. deltager udgør ca. 69.300 ved en succesrate på 55 pct.. I basissituationen udgør nettogevinsten pr. deltager ca. kr. 62.300. Dette svarer til ca. +11 pct. i forhold til basissituationen.

	Omkostninger i alt (NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	<i>Succesrate 50 pct.</i>	<i>Succesrate 55 pct.</i>	<i>Succesrate 50 pct.</i>	<i>Succesrate 55 pct.</i>
Omkostninger, totalt	8.996.262	10.004.607	62.342	69.330

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

Ændring i økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler

Som beskrevet i afsnit 2.4.4 er der ikke fundet nogen effekt på andelen, der modtager kontanthjælp efter deltagelse i MI/KAT-GO til trods for, at der medregnes økonomiske konsekvenser af indkomstoverførsler i SØM. Forskellen peger på at de økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler i SØM er overvurderede. Der er således foretaget følsomhedsberegning af nettogevinsten forbundet med MI/KAT-GO ved en reduktion i de økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler på -10 pct.

Nettogevinsten af SØM-beregningen ved en forøgelse og reduktion i de økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler fremgår af tabel 2.7. Det ses at nettogevinsten pr. deltager udgør ca. kr. 61.500 pr. deltager ved en reduktion i de økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler på 10 pct.. I basissituationen udgør nettogevinsten pr. deltager ca. kr. 62.300. Dette svarer til ca. -1 pct. ift. basissituationen.

Tabel 2.7

Følsomhedsanalyse ændring i økonomiske konsekvenser forbundet med indkomstoverførsler

Periode: 2018-2023, 2018-priser, alle aktører, i kr.

	Omkostninger i alt (NNV)		Omkostninger pr. deltager	
	<i>Indkomstoverførsler i basissituation</i>	<i>Indkomstoverførsler i basissituation - 10 pct.</i>	<i>Indkomstoverførsler i basissituation</i>	<i>Indkomstoverførsler i basissituation - 10 pct..</i>
Omkostninger, totalt	8.996.262	8.876.866	62.342	61.515

Kilde: Beregnet vha. Socialstyrelsens omkostningsmodel

3. Sammenligning af indsatser

Nedenfor beskrives omkostningerne samt effekten og konsekvenserne forbundet med standard stofmisbrugsbehandling. Efterfølgende sammenlignes MI/KAT-GO med standard stofmisbrugsbehandling for at vise den forventede nettogevinst ved at implementere MI/KAT-GO som en ny behandlingsmetode.

3.1 Standard stofmisbrugsbehandling

Nedenfor beskrives omkostningerne samt effekten og konsekvenserne forbundet med standard stofmisbrugsbehandling.

For at skabe et overblik over standardbehandlingen til unge indskrevet i stofmisbrugsbehandling, før MI/KAT-GO, blev der til evalueringen af Metodeprogrammet, etableret to kontrolgrupper. De unge i kontrolgrupperne er udvalgt, så de matcher de unge i Metodeprogrammet. Formålet med kontrolgrupperne er, at sammenligne effekten af MI/KAT-GO med standardbehandlingen.

I kontrolgrupperne fik de unge gennemsnitligt 5,2 samtaler, og var indskrevet gennemsnitligt 5,9 mdr. Antallet af udeblivelser er ikke registreret (Pedersen, 2017).

3.1.1 Omkostninger

Omkostninger forbundet med standard stofmisbrugsbehandling omfatter behandlernes lønomkostninger til samtaler med deltagerne i indsatsen. Det gennemsnitlige antal gennemførte samtaler i standard stofmisbrugsbehandling er sat til 5,2, som det fremgår af effektevalueringen af Metodeprogrammet (Pedersen, 2017). Tidsforbruget for hver samtale er, som for MI/KAT-GO, sat til at udgøre én time og forberedelsestiden er sat til at udgøre en halv time pr. samtale.

Det antages, at behandlerne er ansat som pædagoger på det forebyggende og dagbehandlende område, som det også er antaget i beregningerne for MI/KAT-GO. Der pålægges også her en overhead på lønomkostningerne på 20 pct. (Socialstyrelsen, 2018).

De samlede omkostninger forbundet med standardbehandling udgør således ca. kr. 3.100 pr. deltager.

Arbejdes der med et scenarie som for MI/KAT-GO, hvor standard stofmisbrugsbehandling driftes i en treårig periode med 50 deltagere pr. år udgør de årlige omkostninger ca. kr. 154.400, mens omkostningerne for den samlede specificerede indsats for MI/KAT-GO udgør ca. kr. 445.700.

3.1.2 Effekt

For at skabe sammenlignelighed med MI/KAT-GO bør effektmålet for standard stofmisbrugsbehandling i videst muligt omfang være det samme som effektmålet for MI/KAT-GO, der er defineret som, at borgeren opnår stoffrihed. Effekten af MI/KAT-GO skal således bedømmes ud fra effekten af standardbehandlingen, som ellers ville være tilbudt målgruppen.

Effekten af standard stofmisbrugsbehandling kan findes som den andel af borgere, der modtager stofmisbrugsbehandling, og som efter afsluttet behandlingsforløb opnår stoffrihed, jf. Stofmisbrugsdatabasen.

Egne beregninger foretaget på baggrund af Stofmisbrugsdatabasen viser, at andelen af borgere i alderen 15 til 25 år, der afslutter stofmisbrugsbehandling med status for stofmisbrug som 'Ophørt' udgjorde 36 pct. i 2016. Denne succesrate anvendes til beregningen af effekten ved standard stofmisbrugsbehandling.

3.1.3 Konsekvenser og priser

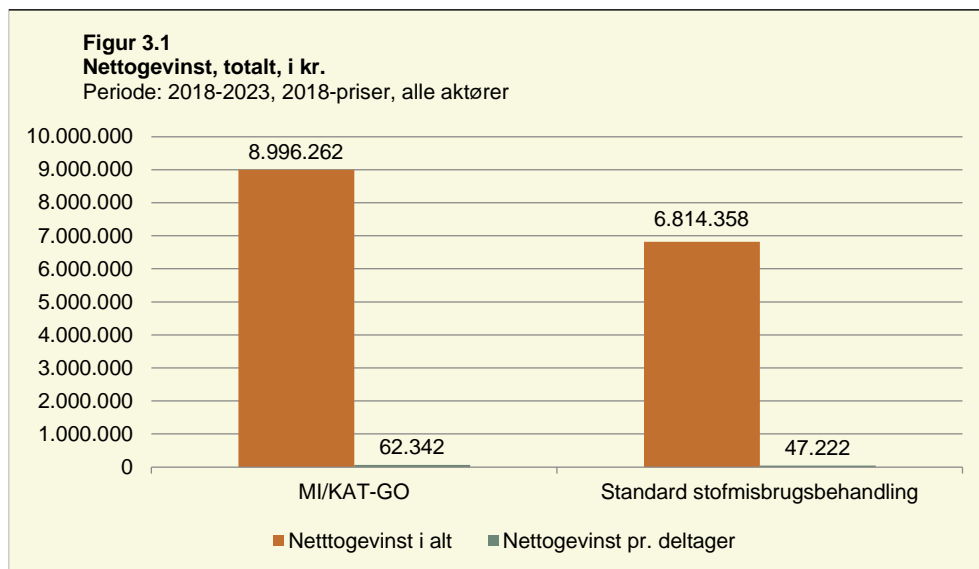
Der anvendes, som ved beregning af de økonomiske konsekvenser af MI/KAT-GO, samtlige konsekvenser, der er beregnet konsekvensestimater for, for målgruppen 'Mennesker med stofmisbrug: Ikke i substitutionsbehandling (18-25 år)' i SØM, jf. afsnit 2.3.3.

3.2 Sammenligning af MI/KAT-GO og standard stofmisbrugsbehandling

Resultatet af MI/KAT-GO og standard stofmisbrugsbehandling totalt og pr. år fremgår af figur 3.1 og 3.2 nedenfor.

Forskellen i nettogevinsten mellem de to indsatser afspejler en forskel i omkostningerne forbundet med indsatserne, idet omkostningerne pr. deltager er næsten 4.400 kr. højere ved MI/KAT-GO end standard stofmisbrugsbehandling. Derudover afspejler forskellen i nettogevinsten en forskel i succesrate for de to indsatser på 14 pct.-point (50 pct. ved MI/KAT-GO versus 36 pct. ved standardbehandling). Alle øvrige antagelser og input for beregningen af nettogevinsten ved MI/KAT-GO og standard stofmisbrugsbehandling er ens.

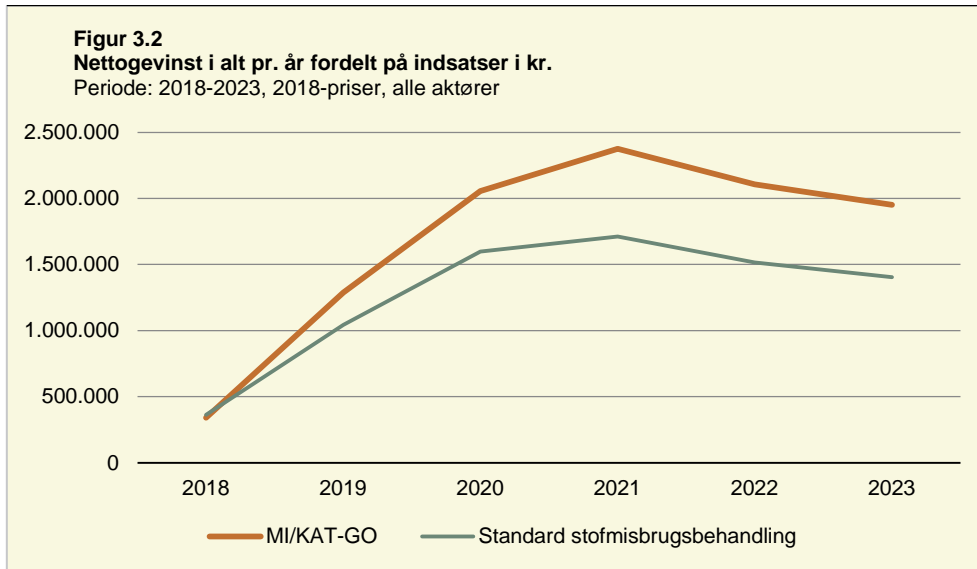
Nettoudgiften forbundet med de to indsatser i alt og pr. deltager fremgår af figur 3.1. Det ses, at den ekstra nettogevinst forbundet med MI/KAT-GO udgør ca. kr. 2,2 mio., mens den ekstra nettogevinst pr. deltager forbundet med MI/KAT-GO udgør ca. kr. 15.100.

Kilde: Udregnet vha. SØM

Nettogevinsten forbundet med de to indsatser fordelt pr. år fremgår af figur 3.2. Det ses, at der i det første år ikke er væsentlig forskel i nettogevinsten ved MI/KAT-GO og standard misbrugsbehandling. Den ekstra nettogevinst ved MI/KAT-GO fremfor standard stofmisbrugsbehandling stiger fra at udgøre ca. kr. -21.500 i 2018 til at udgøre ca. kr. 665.400 i 2021. Indsatsen driftes frem til 2020, og det ses, at den ekstra nettogevinst fra 2021 til 2023

falder ved at implementere MI/KAT-GO fremfor standard stofmisbrugsbehandling fra ca. kr. 665.400 til ca. kr. 546.400.

Kilde: Udregnet vha. SØM

4. Referencer

- Dobbeltdiagnose I/S. (23. April 2018). *Specialiseringskurser 2019*. Hentet fra Dobbeltdiagnose I/S: <http://dobbeltdiagnose.com/kurser/specialiseringskurser-2019.aspx>
- Pedersen, M. U. (2017). *Behandling af unge der misbruger stoffer*. Center for Rusmiddelforskning.
- Socialstyrelsen. (26. April 2018). *Vurdering af omkostninger ved sociale indsatser - Vejledning til Socialstyrelsens omkostningsmodel*. Hentet fra Socialstyrelsen.dk: https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/socialstyrelsens-viden/som-diverse-materialer/vejledning-til-socialstyrelsens-omkostningsmode_17jan18.pdf
- VIVE og Incentive. (23. April 2018). Den Socialøkonomiske Investeringsmodel.

Bilag 1: Medregnede konsekvenser

Oversigt over medregnede konsekvenser samt antal manglende estimater for de 6 år, der medregnes		
Konsekvens	SØM's estimat benyttet	Antal estimater, der mangler
Indkomstoverførsler		
- Kontanthjælp	X	-
- Førtidspension	X	-
- Uddannelseshjælp	X	-
- Øvrige indkomstoverførsler	X	-
Vejledning og opkvalificering	X	-
Skat af indkomst	X	-
Sundhedsydelse		
- Sygesikring, almen praksis	X	-
- Sygesikring, andre	X	-
- Somatisk sygehusindlæggelse	X	-
- Somatisk ambulans behandling	X	-
- Somatisk skadestue	X	-
- Psykiatrisk sygehusindlæggelse	X	-
- Psykiatrisk ambulans forløb	X	-
- Psykiatrisk skadestue	X	-
Politi, retsvæsen og kriminalforsorg		
- Fængselsdage	X	-
- Volds- og sædelighedsforbrydelser	X	-
- Indbrud, tyveri og hærværk	X	-
- Færdselsloven og andre særlove	X	-
Ungdoms- og videregående uddannelse	X	-
Sociale serviceydelser		
- Alkoholmisbrugsbehandling	X	-
- Stofmisbrugsbehandling, døgn	X	-
- Stofmisbrugsbehandling, dag	X	-
- Herberg og forsorgshjem	X	-
- Midlertidige botilbud	X	-
- Længerevarende botilbud	X	6
- Socialpædagogisk støtte i botilbudslig. almene boliger	X	6
- Socialpædagogisk støtte i eget hjem	X	-
- Tilskud til personlig og praktisk hjælp	X	6
- Handicaphjælperordning	X	6
- Ledsagerordning	X	6
- Beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud	X	6

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk